

Toetsingsadvies over de inhoud
van het milieu-effectrapport
woningbouwlocatie Purmerend

20 april 1990

231-106

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Toetsingsadvies

Toetsingsadvies over de inhoud van het
milieu-effectrapport woningbouwlocatie Purmerend /
[Commissie voor de Milieu-effectrapportage]. - Utrecht :
Commissie voor de Milieu-effectrapportage
ISBN 90-5237-128-8
SISO 614.62 UDC [504.064.2:69.05] (492*1440)
Trefw.: milieu-effectrapportering ; Purmerend /
woningbouwlocaties ; Purmerend.

commissie voor de milieueffectrapportage

Aan het College van Gedeputeerde
Staten van Noord-Holland
Postbus 123
2000 MD HAARLEM

uw kenmerk

89-711341/F957
onderwerp

Toetsingsadvies MER
Woningbouwlocatie Purmerend

uw brief

5 december 1989

ons kenmerk

U420-90/vE/ae/231-104
utrecht,

20 april 1990

Met bovengenoemde brief stelde Uw College de Commissie voor de milieueffectrapportage in de gelegenheid advies uit te brengen over de inhoud van het milieueffectrapport (MER) inzake de keuze van een woningbouwlocatie voor Purmerend in het Streekplan Waterland.

Hierbij bied ik U het toetsingsadvies van de Commissie aan overeenkomstig artikel 41z, eerste en tweede lid van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Wabm). Het MER is getoetst aan de door Provinciale Staten op 11 september 1989 vastgestelde richtlijnen voor de inhoud van het MER en aan de wettelijke vereisten uit de Wabm.

Voor de inhoud van het advies verwijs ik naar de samenvatting, waarin de belangrijkste punten uit het advies zijn bijeengebracht. Daarnaast vraag ik uw aandacht voor het volgende:

1. De Commissie heeft naast waardering voor de opzet en de uitwerking ook kritiek op het (wellicht onder te grote tijdsdruk tot stand gekomen) MER vanwege:
 - een weinig diepgaand onderzoek inzake een aantal belangrijke milieuaspecten,
 - het te weinig expliciet maken van methoden en uitgangspunten bij de woningbehoefte-, verkeers- en geluidberekeningen, waardoor belangrijke onzekerheidsmarges onderbelicht blijven,
 - een te globale behandeling van de inrichtingsaspecten van de locaties, waardoor deze een te beperkte rol spelen bij het afwegen van de locaties en bij het invullen van het meest milieu-vriendelijke alternatief.

Dat deze kritiek niet heeft geleid tot een aanbeveling tot aanvulling van het MER hangt met de volgende overwegingen samen:

De Commissie betwijfelt in verband met de eerste twee genoemde kritiekpunten of nader onderzoek naar de milieueffecten tot fundamenteel andere uitkomsten in de aangegeven voorkeursvolgorde zou leiden en heeft wat betreft het laatste punt begrip voor terughoudendheid van de provinciale overheid om zich te begeven op het beleidsterrein van de gemeente.

Een uitgebreide behandeling van de locatie-aspecten en de inrichting van het meest milieu-vriendelijke alternatief is voor de doelstelling van de milieu-effectrapportage bijzonder relevant en zou, wanneer hieraan in een locatiekeuze-m.e.r. weinig aandacht kan worden besteed, aan de orde moeten kunnen komen in een m.e.r. op bestemmingsplanniveau. De geldende bepalingen ten aanzien van de m.e.r.-plicht voor woningbouwactiviteiten, zoals die zijn neergelegd in het Besluit milieu-effectrapportage (20 mei 1987, Stb. 278), bieden daartoe echter geen aanknopingspunt als m.e.r. reeds is uitgevoerd op streekplanniveau.

Een oplossing voor deze situatie zou zijn dat de provincie bij het opstellen van het evaluatieprogramma in het kader van de milieu-effectrapportage aandacht besteedt aan de meest milieu-vriendelijke uitwerking van de gekozen locatie of dat zij in het streekplan in een aparte paragraaf aangeeft aan welke punten gemeentelijke plannen voor grotere woningbouwlocaties in verband met een milieu-vriendelijke uitwerking zullen worden getoetst.

2. De Commissie vraagt zich af welke hardheid de in het streekplan geraamde aantallen van 3200 tot 5000 woningen voor een nieuwe bouwlocatie in Purmerend tot het jaar 2000 hebben.

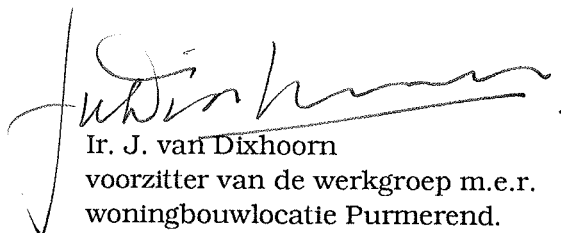
Reeds bij het verzenden van de aanbiedingsbrief bij het vaststellen van de richtlijnen werd er door Uw College op gewezen dat deelnemers van de P.P.C. verzocht hadden een alternatief uitgaande van 6000 woningen te onderzoeken, maar dat dit onderzoek volgens Uw College buiten het kader van deze m.e.r. zou vallen. Inmiddels nemen de ideeën om in Purmerend te zoeken naar een bouwlocatie voor 6000 woningen in het Concept-rapport van de Tripartite Werkgroep Verstedelijking Stadsgewest Amsterdam concretere vormen aan.

Dit vermindert de beleidsrelevantie van een MER waarin slechts één van de zes behandelde locaties aan de in het MER gehanteerde minimumcapaciteit van 3200 woningen voldoet.

Bovendien onderstreept genoemde ontwikkeling het belang van opmerkingen van de Commissie in het toetsingadvies, waarin om een goede onderbouwing van de woningbehoefteraming wordt gevraagd en waarin wordt gevraagd aan te geven hoe de aangegeven locaties passen in een verdere ontwikkeling van Groot-Purmerend.

Mocht het streven gestalte krijgen om in Purmerend in de streekplanperiode 6000 woningen te bouwen, dan zal in dat geval sprake zijn van een nieuw initiatief met andere milieugevolgen dan de onderhavige, waarvoor een nieuwe m.e.r.-procedure zal moeten beginnen met inachtneming van de Wabm, artikel 41m tot en met 41z.

De Commissie hoopt met dit advies een constructieve bijdrage te hebben geleverd aan de verdere besluitvorming. Zij zal graag vernemen op welke wijze U gebruik heeft gemaakt van haar aanbevelingen.

Ir. J. van Dixhoorn
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
woningbouwlocatie Purmerend.

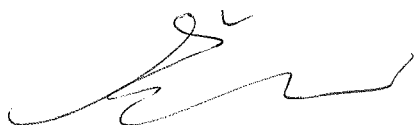
TOETSINGSADVIES OVER DE INHOUD
VAN HET MILIEU-EFFECTRAPPORT WONINGBOUW-
LOCATIE PURMEREND

Advies op grond van artikel 41z, eerste lid, van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Regelen met betrekking tot milieu-effectrapportage) inzake de woningbouwlocatie te Purmerend;

uitgebracht aan het College van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland door de Commissie voor de milieu-effectrapportage, namens deze,

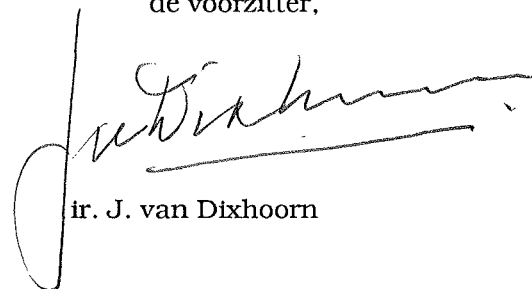
de werkgroep milieu-effectrapportage woningbouwlocatie Purmerend,

de secretaris,

drs. M. van Eck

de voorzitter,

ir. J. van Dixhoorn

Utrecht, 20 april 1990

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
1. INLEIDING	1
2. SAMENVATTING EN CONCLUSIES	2
3. VORM EN PRESENTATIE	4
4. PROBLEEMSTELLING EN DOEL	4
5. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN	6
5.1 Voorgenomen activiteit	6
5.2 Alternatieven	9
5.3 Het nul-alternatief	10
5.4 Het meest milieu-vriendelijk alternatief	11
6. TE NEMEN EN EERDER GENOMEN BESLUITEN	13
7. BESTAANDE MILIEUTOESTAND EN AUTONOME ONTWIKKELING	14
7.1 Abiotische aspecten	14
7.2 Landschappelijke en cultuurhistorische aspecten	15
7.3 Biotische aspecten	15
8. MILIEU-EFFECTEN	17
8.1 Abiotische aspecten	17
8.2 Landschappelijke en cultuurhistorische aspecten	18
8.3 Biotische aspecten	18
9. VERGELIJKING VAN DE ALTERNATIEVEN	20
10. LEEMTEN IN KENNIS EN INFORMATIE EN EVALUATIE ACHTERAF	22
11. SAMENVATTING VAN HET MER	23

BIJLAGEN

1. Brief van de provincie Noord-Holland waarin de Commissie in gelegenheid wordt gesteld advies uit te brengen.
2. Openbare bekendmaking in de Staatscourant nr. 13 van 18 januari 1990.
3. Samenstelling van de werkgroep van de Commissie voor de milieu-effectrapportage.
4. Lijst van inspraakreacties.

1

INLEIDING

Op 11 mei 1989 maakten Provinciale Staten van Noord-Holland in de Staatscourant bekend dat zij voornemens zijn een nieuwe woningbouwlocatie (2500 à 3700 woningen) ten westen van Purmerend in het Streekplan Waterland op te nemen. Deze aankondiging ging gepaard met het verschijnen van de "Startnotitie voor Milieu-effectrapportage ten behoeve van woningbouw aan de westkant van Purmerend".

Ten behoeve van het vaststellen van de richtlijnen heeft de Commissie voor de milieu-effectrapportage (m.e.r.) op 3 juli 1989 een advies uitgebracht. De definitieve "Richtlijnen voor de inhoud van het milieu-effectrapport Woningbouwlocatie Purmerend" zijn op 12 september 1989 door Provinciale Staten van Noord-Holland vastgesteld.

Op 18 januari 1990 werd door het bevoegd gezag bekend gemaakt (bijlage 2) dat het milieu-effectrapport (MER) tegelijk met het Ontwerp-Streekplan Waterland vanaf 22 januari 1990 ter inzage zou liggen.

Bij brief van 16 januari 1990 (bijlage 1) werd de Commissie m.e.r. door het College van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland in de gelegenheid gesteld advies uit te brengen over het MER, conform artikel 41z van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Wabm).

Dit advies betreft:

- toetsing aan de regels voor de inhoud van een MER, zoals gesteld in artikel 41j en 41k van de Wabm;
- toetsing aan de door Provinciale Staten vastgestelde richtlijnen voor het MER;
- het signaleren van eventuele onjuistheden in het MER (Wabm, artikel 41w, tweede lid).

Dit toetsingsadvies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de milieu-effectrapportage. De samenstelling van de werkgroep is opgenomen in bijlage 3. Op 5 april 1990 werd met bevoegd gezag van gedachten gewisseld naar aanleiding van een concept-toetsingsadvies.

Conform artikel 41z, tweede lid van de Wabm heeft de Commissie alle via het bevoegd gezag ontvangen opmerkingen, alsook het verslag van de hoorzitting van 13 maart 1990, in beschouwing genomen. Voor een overzicht van deze reacties wordt verwezen naar bijlage 4. Voor zover deze reacties betrekking hebben op de milieu-aspecten, werden zij door de Commissie in dit advies verwerkt. Met een voetnoot wordt naar de betreffende reactie verwezen.

Bij de toetsing van het MER is in hoofdlijnen de volgorde aangehouden van de onderwerpen die volgens artikel 41j van de Wabm ten minste aan de orde moeten komen in een MER.

2

SAMENVATTING EN CONCLUSIES

De kern van de probleemstelling van het milieu-effectrapport (MER) Woningbouwlocatie Purmerend is een gesignaleerde ruimtebehoefte voor de bouw van woningen voor (met name) inwoners van Purmerend en van Waterland.

In de Startnotitie wordt uitgegaan van 2500 tot 3700 woningen aan de westzijde van Purmerend; het MER gaat uit van een bouwprogramma van 3200 tot 5000 woningen. Deze laatste uitgangspunten zijn overgenomen uit het ontwerp-streekplan; ze worden in het MER niet aan een kritische analyse onderworpen.

De voorgenomen activiteit bevat de aanleg van een locatie of combinatie van locaties, die kan (kunnen) voorzien in genoemde woningbehoefte.

Het is verheugend te constateren dat in aansluiting op het gevraagde in het richtlijnenadvies van de Commissie voor de milieu-effectrapportage (m.e.r.) ook de locaties aan de oost- en zuidoostzijde van Purmerend in het MER zijn meegenomen.

De Commissie acht het echter onjuist dat de uitgangspunten van de woningbehoefteraming niet expliciet en controleerbaar zijn weergegeven, waardoor het onmogelijk is vast te stellen in hoeverre het nulalternatief als reëel of als referentie-alternatief moet worden behandeld.¹]

Van de onderzochte locatie-alternatieven, heeft slechts één een capaciteit die groot genoeg is om het minimum geraamde woningaantal (3200) te bevatten. Aan combinaties van alternatieven die tot een capaciteit van 5000 woningen moeten leiden, worden slechts enkele regels gewijd. Het MER bevat geen visie op een verdere uitgroei van Purmerend en hoe de onderzochte locaties daar in passen.

Bij de beschrijving van de voorgenomen activiteit speelt het verkeersaspect een belangrijke rol. Ten aanzien van dit onderdeel is de Commissie van mening dat:

- de uitgangspunten met betrekking tot de verkeersprognoses en de daaruit voortvloeiende geluidzones discutabel zijn, danwel niet genoemd en onderbouwd; de onzekerheidsmarges verder onvoldoende aangegeven zijn;
- de behandeling van de mogelijkheden van openbaar vervoer en langzaam verkeer te summier is.

Bij de behandeling van de locatie-alternatieven is niet specifiek genoeg ingegaan op de inrichtingsaspecten, voor zover die van invloed zijn op de locatiekeuze. Mede als gevolg hiervan is ook de behandeling van het meest milieu-vriendelijke alternatief algemeen en te weinig op de kenmerken van de locatie gericht.

¹ In de week voorafgaand aan het uitbrengen van het Toetsingsadvies zijn door de provincie aanvullende cijfers geleverd, die een bevredigende onderbouwing geven van de opgestelde prognose.

Bij de beschrijving van de bestaande situatie en de effecten voor het milieu is uitgebreid aandacht besteed aan de aspecten van flora en fauna, bodem en (grond)water en landschappelijke aspecten. In de meeste gevallen gaat het om een uitgebreide maar oppervlakkige en weinig locatie-relevante beschrijving, waarin enkele essentiële gegevens ontbreken en bovendien te weinig verbanden worden gelegd.

De effecten worden gepresenteerd in een samenvattende tabel en daarbij weergegeven op een relatieve schaal voor de vergelijking van alternatieven. De keuze is echter beperkt door scheiding van locaties naar woningcapaciteit van 2000 en 3000 woningen en door het ontbreken in de afweging van het nulalternatief. Verder had de vergelijking meer diepte gekregen als getracht was de effecten meer te kwantificeren. De verkeers- en geluidaspecten worden in de tabel te weinig diepgaand behandeld.

Het is de vraag of er op basis van de gegevens uit de tabel wel een voorkeurslocatie is met accent op verkeers- en geluidaspecten. Wanneer er geen station of sneltram komt, is de voorkeur voor de locatie West in hoge mate afhankelijk van de verplaatsing van het industrieterrein ten westen van het Noordhollands kanaal. Het is de vraag of dit beschouwd mag worden als een direct uit het bebouwen van de locatie West voortvloeiend *positief* milieu-effect.²]

In de tabel, waarin in het MER de effecten van de verschillende locaties worden vergeleken en samengevat, wordt verder geen aandacht besteed aan het aspect van verdichting: als een grotere woningbehoefte zou leiden tot verdichtingsoplossingen, dan zou hiervoor volgens de Commissie een aantal locaties minder in aanmerking komen.

Niettemin bestaat bij de Commissie de indruk dat een betere milieu-effectbeschrijving niet zou hebben geleid tot ingrijpend andere conclusies met betrekking tot de voorkeursvolgorde van de alternatieven, die per aspect in het MER wordt aangegeven, maar wel tot een betere beoordeling van de milieu-effecten in absolute zin.

De tekortkomingen in het MER werken vooral door bij het beschrijven van het meest milieu-vriendelijke alternatief. De Commissie adviseert dan ook in de evaluatie in het kader van deze m.e.r. aan dit aspect veel aandacht te besteden, danwel in het streekplan een paragraaf aan deze aspecten te wijden.

2 Theoretisch kan de verplaatsing van het industrieterrein ook gecombineerd worden met bebouwing van een andere locatie. Bovendien gaat het om verplaatsing van hinder naar elders, waarbij voor de verplaatsing van een bepaald bedrijf, dat afhankelijk is van de ligging aan water, nog geen oplossing is gevonden.

3 VORM EN PRESENTATIE

Het MER is een plezierig ogend rapport. Het is goed leesbaar en in het algemeen overzichtelijk van opzet. Het volgen van de hoofdstukindeling van de richtlijnen vergemakkelijkt het toetsen van het MER, maar heeft niet op alle punten tot de meest systematische opzet geleid.

De kleurenkaart in het MER is zeer illustratief, maar de kwaliteit van sommige zwart-wit kaarten laat te wensen over. Deels omdat ze slecht leesbaar zijn, deels omdat de legenda niet altijd overzichtelijk of compleet is (fig. 3.2, 3.3, 3.4, 5.2, 5.3, p.31, bijlagen).

4 PROBLEEMSTELLING EN DOEL

Artikel 41j, lid 1, onder a van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: "*een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd.*"

Het hoofdstuk "Probleemstelling en doel" gaat na een beschrijving van de historische ontwikkeling van Purmerend in op de ruimtebehoefte van Purmerend.

In de paragraaf "De woningbehoefte" worden de woningbouwprognoses van de gemeente Purmerend en van de provincie besproken. Aan het eind van de paragraaf wordt zonder nadere motivering gesteld, dat van de provinciale prognose wordt uitgegaan. De uitgangspunten, die aan de gekozen prognose ten grondslag hebben gelegen, worden in de behandeling niet expliciet gemaakt. Een kritische evaluatie van de prognose heeft in het kader van het MER niet plaats gevonden en de presentatie van de gegevens laat een dergelijke evaluatie in geen enkel opzicht toe. Het is niet duidelijk of het uitgangspunt "migratie-saldo 0" ruimte laat voor -redelijkerwijs in de praktijk te verwachten- afwijkende migratiesaldi uitgesplitst naar leeftijd, geslacht en burgerlijke staat. Geen inzicht wordt gegeven in de gehanteerde leeftijdsspecifieke woningbehoeftepercentages naar geslacht en burgerlijke staat en de geraamde ontwikkeling hierin van heden tot 2000. Keuzen van uitgangspunten op deze twee terreinen zijn in hoge mate bepalend voor de uitkomst van een woningbehoefteraming. Onontkoombare onzekerheden ten aanzien hiervan zullen normaal gesproken in een woningbehoefteraming leiden tot hoge en lage varianten voor het jaar 2000. Een niet onderbouwd aantal van "200 volgouders per jaar" blijkt verantwoordelijk te zijn voor de hoge variant in de woningbehoefteraming namelijk 5000 in plaats van 3200 woningen. Toen de Commissie op p. 8 van haar Advies voor Richtlijnen³ vroeg om een onderbouwing van de woningbehoefte, stond haar een andere aanpak voor ogen dan in dit MER wordt gegeven.

3 De formulering uit het Advies voor Richtlijnen is door het provinciale bestuur van Noord-Holland in de Richtlijnen overgenomen en vastgesteld. (Zie paragraaf 3 van de Richtlijnen.)

Ook de paragraaf over de behoefte aan bedrijventerreinen roept meer vragen op dan zij beantwoordt. Ten onrechte wordt gesteld, dat er geen verband zou zijn tussen de keuze voor een kantorenlocatie tussen Purmerend en Neck en de alternatieve locaties voor woningbouw. Voor de uitbreidingsbehoefte aan 'normaal' bedrijventerrein wordt helemaal geen locatie aangegeven.

Tot slot wordt geen enkele kanttekening gemaakt over de relatie tussen de Purmerendse en Waterlandse woningbehoefte en de groei van de werkgelegenheid ter plaatse. De groei van de werkgelegenheid is weliswaar een moeilijk te voorspellen en te sturen factor, maar ook een factor die ertoe noopt in een woningbehoefteraming onzekerheidsmarges en voorbehouden aan te geven.

In het hoofdstuk "Probleemstelling en doel" is verder ingegaan op de belemmeringen, die een rol spelen bij het realiseren van de doelstelling. Zowel bouwen op de grond van andere gemeenten als bouwen in afwijking van eerder genomen beslissingen (bebouwing Purmer-Oost) worden als bestuurlijke belemmeringen aangemerkt. Het moet duidelijk worden gemaakt, dat deze in procedureel opzicht van karakter verschillen.

In hoeverre en in welke mate de uitvoering van een ruilverkaveling in de polder Purmerland en de huidige begrenzing van het Nationaal Landschap Waterland problemen vormen, wordt uit het MER niet duidelijk.

5 VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

Artikel 41j, lid 1, onder b van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen".

5.1 Voorgenomen activiteit

De voorgenomen activiteit bevat de aanleg van een locatie of een combinatie van locaties, die kan (kunnen) voorzien in de woningbehoefte van Purmerend tot het jaar 2000 en een capaciteit moet(en) hebben van 3200 tot 5000 woningen.⁴]

Het bouwprogramma is de voorgenomen activiteit en de locaties vormen de alternatieven, die min of meer gelijkwaardig naast elkaar worden behandeld. In aansluiting op het Advies voor Richtlijnen is in het MER ook aandacht besteed aan locaties aan de oostzijde van Purmerend.

Het verkeersaspect vormt bij het behandelen van de voorgenomen activiteit een belangrijk onderdeel: de te verwachten intensiteiten en verkeerssamenstelling op bepaalde wegen zijn bepalend voor de verkeersoverlast, de aan te houden geluidzones en daarmee voor de plancapaciteit van de locaties.

De Commissie zou bij deze onderdelen van het MER de volgende kanttekeningen willen plaatsen:

herkomst verkeersprognoses en gehanteerde uitgangspunten

- Het MER schrijft op p. 17 uit te gaan van Verkeersprognoses van de Dienst Wegen, Verkeer en Vervoer van de provincie Noord-Holland (1989). Hierbij zouden de effecten van de 5600 arbeidsplaatsen bij de geplande kantoren in Neck betrokken zijn. Uit de tabellen is niet af te leiden wat de invloed van de aanname van een groei van 5600 extra arbeidsplaatsen op de geraamde verkeersintensiteiten is.⁵]

- Verwarrend is verder dat zeven pagina's verder wordt gesteld, dat de in het MER gebruikte prognoses afwijken van de door de provincie in het streekplan gehanteerde prognoses, waar, aldus het MER, wordt uitgegaan van een andere (hogere) inschatting van het aandeel van het openbaar vervoer. Het zou interessant zijn te weten van welk aandeel in het MER en van welk aandeel in het streekplan wordt uitgegaan en waarom.

4 Dit is een hoger aantal dan de 2500 tot 3700 woningen, die oorspronkelijk in de Startnotitie en dus ook in de inleiding van het MER werden genoemd; dit omdat de ramingen tussentijds zijn bijgesteld. Het is in algemene zin een euvel van het MER dat op verschillende plaatsen verschillende woningaantallen worden genoemd. Dit werkt verwarrend.

5 Deze onduidelijkheid wordt versterkt door het gegeven, dat er onverklaarde verschillen zitten tussen tabel 3.1 in de tekst en tabel 6.1 in bijlage 6.2.

begrippen

- Het gebruik van het begrip "maatgevende verkeersintensiteit" op p. 18 is verwarrend. Bij geluidberekeningen wordt veelal onderscheid gemaakt tussen dag- en nachtsituatie. Afhankelijk van diverse gegevens wordt de *maatgevende intensiteit* bepaald door de dag-, danwel voor de nachtsituatie. In het MER wordt terecht uitgegaan van een maatgevende nachtintensiteit, maar het is vreemd dat het MER een *eigen* definitie van maatgevende intensiteit hanteert, die blijkens een inspraakreactie niet voor iedereen begrijpelijk is.

geluidzones

In globale zin zijn de effecten met betrekking tot de geluidhinder naar het oordeel van de Commissie juist voorspeld, zodat een redelijk betrouwbare vergelijking wordt verkregen van de locaties onderling.

Enige kritiek richt zich op het feit dat op onzekerheden en onnauwkeurigheden in de voorspelde geluidniveaus nauwelijks wordt ingegaan.⁶] Een kwantitatieve inschatting van de onzekerheidsmarges ontbreekt in zijn geheel, terwijl in de Richtlijnen voor het MER hierom is gevraagd (par. 7.1 en par. 9).

Hoe groot of hoe klein zijn bijvoorbeeld de marges in de geluidniveaus ten gevolge van onzekerheden in de voorspelde verkeersintensiteiten? Welke realiteitswaarde hebben de veronderstelde percentages vrachtverkeer en welke invloed heeft dit op het geluidniveau? (Indien het aandeel vrachtverkeer een waarde van circa 10% overschrijdt, wordt alleen hierdoor het geluidniveau bepaald en speelt de totale verkeersintensiteit een ondergeschikte rol. Dit is met name van belang voor de nachturen, waar volgens recente waarnemingen op de Nederlandse wegen het vrachtwagenpercentage vaak veel hoger is dan 10%.⁷)).

Er wordt ook niet ingegaan op de onzekerheid veroorzaakt door de voor de berekening gebruikte modellering van geluidafschermdende objecten. Ook hier zijn de marges groot, alleen al omdat nog te weinig constructieve en planologische gegevens bekend zijn. In dit verband is tevens op te merken dat vanwege gebrek aan concrete gegevens over de mogelijke inrichting van de locaties ook geen voorspelling kan worden gedaan over de afscherming door gebouwen binnen de wijk.

Overigens is de op p. 37 gemaakte opmerking over de ontsluiting van de wijk Pumer-Zuidoost vanuit milieuhygiënisch oogpunt onjuist: niet geluidzones dienen voorkomen te worden, maar geluidhinder.

6 Een deel van de afwijkende uitkomsten uit inspraakreactie 1, zie bijlage 4, wordt hierdoor verklaard.

7 In inspraakreactie 1, zie bijlage 4, wordt ook over dit aspect heengegaan. Wel kan worden ingestemd met de opmerkingen uit de inspraakreactie over de andere rijsnelheden op doorsnede E tot en met I en met de opmerking over de gewijzigde hoogteligging van doorsnede B. Maar het is nog onzeker in hoeverre dit de uitkomsten beïnvloedt, omdat over de hoogteligging van de te realiseren woningen nog weinig bekend is.

Tegen de achtergrond van het voorafgaande knelt het des te meer dat niet ingegaan is op toepassing van geluidarme wegdekken als maatregel bij de bron.⁸]

verkeersproduktienormen, uitgangspunten modal split

- Op p. 25 wordt een norm van 400 autoritten/spitsuur voor 1000 woningen gehanteerd bij het bepalen van de verkeersproductie per locatie. Deze norm uit een brochure uit 1980 wordt onveranderd toegepast op het prognosejaar 2000. Uitgaande van een mobiliteitsgroei bij ongewijzigd beleid van 27%⁹] zou voor het jaar 2000 uitgegaan moeten worden van een norm van tenminste 560 autoritten per 1000 woningen. In veel nieuwbouwwijken met redelijk tot slecht openbaar vervoer is nu reeds sprake van 550 tot 600 autoritten. De vraag of de norm van 400 voor het jaar 2000 van toepassing is, is dan ook sterk afhankelijk van de vooruitzichten voor de toekomstige kwaliteit van de openbaar vervoersverbindingen tussen de nieuwe locatie en Amsterdam in vergelijking met de kwaliteit van de autoverbinding.¹⁰]

(Opvallend is, dat bij navraag is gebleken, dat ook in de gebruikte provinciale prognoses uitgegaan is van een hogere autoritproductie per 1000 woningen (500 en 560). Dit is niet in overeenstemming met de opmerking in het MER, dat de provincie het aandeel van het openbaar vervoer hoger zou inschatten dan het MER.)

De Commissie is van mening dat in het MER gegevens over de huidige en verwachtingen over de toekomstige modal split op zijn plaats waren

8 Vermeldenswaard is in dit verband de publicatie van Rijkswaterstaat van 25 maart 1987: "*Maatregelen om de geluidbelasting te verminderen kan zijn het aanbrengen van geluidarm asfalt (zeer open asfaltbeton, ZOAB). Rijkswaterstaat heeft als voornemen alle rijkswegen met een etmaalintensiteit van > 35000 mv te voorzien van deze wegverharding.*"

De A7 is op dit moment nog voorzien van gewoon asfalt en voldoet qua intensiteit veruit aan de norm.

9 Deze norm (bij ongewijzigd beleid) wordt op dit moment in brede verkeerskundige kring aanvaard. In haar inspraakreactie vraagt de gemeente Purmerend zich in dit verband af hoe het MER komt tot een groei van de verkeersintensiteit op verschillende wegen van 68%. Hoewel de gegevens ontbreken om dit aantal precies te verifiëren, is er wel een plausibele verklaring voor een dergelijk getal: Naast de mobiliteitsgroei moet ook rekening worden gehouden met de groei van Purmerend in inwoners en arbeidsplaatsen, los van de in het MER beschouwde locaties (m.n. de op dit moment in uitvoering zijnde bebouwing van de Purmer-Zuid) en met wijzigingen in routekeuzes van het verkeer onder invloed van wijzigingen in de verkeerssituatie in Noord-Holland, die in de provinciale gegevens en dus ook in het MER zijn meegenomen.

10 Let bijvoorbeeld onder andere op:

- Zeeburgertunnel, A10 Amsterdam-Noord, verbreding A7, tweede Coentunnel.
- De aangegeven sneltramtracé's in "Beleidsvisie en programma Openbaar Vervoer Noord-Holland" met hun ontsluitingszones.
- Mogelijkheden om bij de ontsluiting van de diverse locaties aan te sluiten op bestaande snelbusdiensten zonder omrij-effecten voor deze lijnen.
- De spitsuurcapaciteit van de T61 voor bussen (op dit moment 23 per uur, welke toename is nog mogelijk zonder dat dit tot vertragingen leidt), etc.

geweest.¹¹] Ook per locatie valt meer te zeggen over de toekomstige mogelijkheden van het openbaar vervoer dan in het MER wordt gedaan, uitgaande van gegevens van aanwezige tracéstudies voor de sneltram, gegevens over aanwezige busverbindingen en intensiteiten etc. De indruk bestaat bijvoorbeeld dat de locatie Zuidoostbeemster vanuit openbaar vervoersaspecten relatief gunstig naar voren komt.

NS-station

- De Commissie betwijfelt of zelfs bij een capaciteit van 4000 woningen op de locatie West sprake zal kunnen zijn van de aanleg van een nieuw NS-station. Weliswaar is het juist, dat de NS bij minimaal ongeveer 10.000 inwoners opening van een nieuw (voorstad)station overweegt, maar in Purmerend is het gebruik van de trein voor vervoer naar Amsterdam lager omdat dit vervoer door het omrijden via Zaandam duurder is, terwijl ook de bereikbaarheid en de frequentie van de busdiensten in de meeste locaties gunstiger zijn. Dit kan bij de beslissing over aanleg van een station een rol spelen.

5.2 Alternatieven

Algemeen

In het MER worden zes locatie-alternatieven uitgewerkt. De basis van deze locatie-alternatieven wordt gevormd door vier verschillende locaties, te weten Zuidoostbeemster, West, Purmer-Oost en Purmer-Zuidoost. Ieder van deze locaties vormt als zodanig een locatie-alternatief. De twee andere locatie-alternatieven worden gevormd door

1. een gedeeltelijke bebouwing van West.
2. een gedeeltelijke bebouwing van West in combinatie met bebouwing van de Zuidoostbeemster (een locatie die een te beperkte capaciteit heeft om 3200 tot 5000 woningen onder te brengen).

In het MER wordt niet toegelicht waarom deze twee combinatiemogelijkheden wel worden meegenomen als alternatieven en andere van de vele combinatiemogelijkheden niet. Wel wordt gesignaleerd dat "een aantal varianten een te beperkte capaciteit heeft om aan de woningbehoefte (minimaal circa 3200 woningen) te kunnen voldoen". Volgens de tabellen (op p.24 en 25 van het MER) heeft slechts één alternatief een capaciteit van meer dan 3200 (3220) woningen, twee hebben een capaciteit van 3000 en 3100 woningen, de overige drie locaties kunnen gemiddeld 2000 woningen bevatten. Terloops wordt in het MER opgemerkt, dat om tot hogere woningaantallen te komen de woningdichtheid moet worden vergroot door de kavelgrootte te verkleinen of incidenteel (middel)-hoog-bouw toe te passen. De Commissie acht een dergelijke keuze van fundamenteel belang, omdat een locatie met hoogbouw vanuit

11 Zie ook inspraakreactie 4, bijlage 4, waarin wordt gesteld dat, gezien de huidige belasting van de T61 met autoverkeer, goede openbaarvervoerverbindingen voorwaarde moeten zijn voor de bouw van nieuwe woningen in Purmerend.

milieu-overwegingen anders beoordeeld moet worden dan een locatie met laagbouw.

In dit verband zou in ieder geval duidelijk moeten zijn, welke visie er is op de verdere uitgroei van Purmerend en hoe de verschillende locaties daarin passen.^{12]}

Inrichtingsaspecten

Het MER gaat te summier in op de inrichtingsaspecten van de locaties.

Omdat geen MER wordt gemaakt op bestemmingsplanniveau, is dit hoofdstuk eigenlijk ontoereikend. De Commissie is van mening, dat aan de volgende punten meer aandacht had moeten worden besteed:

- a. aanbevelingen op het gebied van het openbaar vervoer (mogelijke wijzigingen in lijnvoering, loopafstanden tot halteplaatsen, ontsluitingspercentages) en langzaam verkeer (fietsafstanden naar voorzieningen, barrièrewerking, aanleg van doorsteken),
- b. ligging van de alternatieve locaties ten opzichte van voorzieningencentra en centra voor werkgelegenheid (mede in relatie tot het hiervoor genoemde punt, in relatie tot een eventuele toename van gemotoriseerd verkeer op bepaalde wegen^{13]} en in relatie tot de druk op de Purmerendse binnenstad),
- c. aanzicht van de locaties vanuit het landschap (zeker als mogelijkheden voor (middel)-hoge bouw worden opengelaten),
- d. stedenbouwkundige opbouw van de wijken in relatie tot de voorgestelde hoofdwegenstructuur, differentiatie in bebouwingsdichtheden en -hoogten, behandeling van centrumgebieden, groen en water,
- e. verschillen in verkavelingsmogelijkheden in relatie tot de maatvoering van de locatie, het bestaande verkavelingspatroon en de eventuele noodzaak tot integrale ophoging van het plangebied.

Een dergelijke uitwerking zou in meer verschillen per locatie hebben geresulteerd dan het MER doet voorkomen.

Los daarvan moeten de ontsluitingsmogelijkheden voor gemotoriseerd verkeer van de locatie Zuidoostbeemster op zijn minst als problematisch worden aangemerkt.

5.3 Het nulalternatief

Het MER neemt het nulalternatief slechts als referentie-alternatief in de vergelijking mee.

In de motivering, die hiervoor wordt aangedragen, ontbreken twee schakels:

12 Zie ook inspraakreactie 2 (bijlage 4), die wijst op het Concept-rapport van de Tripartite Werkgroep Verstedelijking Stadsgewest Amsterdam, waarin een locatie voor Purmerend van 6000 woningen aan de orde komt.

13 In het MER wordt erop gewezen dat bebouwing van Purmer-Oost een duidelijke toename van het verkeer op de Verzetslaan zal veroorzaken. Hoe dit moet worden opgelost, wordt niet vermeld. Ook voor de toename van het verkeer op de M.L. Kingweg en de Churchillaan worden geen potentiële oplossingen aangedragen.

- een (zij het globale) vergelijking van de woningbouw in Purmerend ten opzichte van woningbouw in bijvoorbeeld Amsterdam en Zaanstad¹⁴],
- een controleerbare onderbouwing van de Purmerendse en de Waterlandse woningbehoefte¹⁵]. (Als deze te hoog wordt ingeschat, kan de woningbehoefte veel langer worden opgevangen in de resterende plancapaciteit van Pumer-Zuid en door plaatselijke verdichting.)

De Commissie is van mening dat onvoldoende is aangetoond dat het nulalternatief niet als volwaardig alternatief in de vergelijking hoeft te worden meegenomen.

5.4 Het meest milieuvriendelijke alternatief

Artikel 41j, lid 3 van de Wabm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu worden toegepast."

locatie-aspecten

In het MER wordt ervan uitgegaan, dat alle redelijkerwijs te beschouwen locaties rondom Purmerend zijn meegenomen en dus het meest milieuvriendelijke alternatief bij een van de locatie-alternatieven gezocht moet worden.

De Commissie is van mening, dat in dit verband een relativerende opmerking met betrekking tot het nulalternatief op zijn plaats zou zijn (zie 5.3 van dit advies).

Verdere opmerkingen over de locatie-aspecten van het meest milieuvriendelijke alternatief zijn opgenomen in hoofdstuk 9 van dit toetsingsadvies: "Vergelijking van alternatieven".

inrichtingsaspecten

Met betrekking tot de inrichtingsaspecten stelt het MER dat deze, behalve de hinder van het wegverkeer, grotendeels niet locatie-gebonden zouden zijn.

14 Zeker omdat het hier gaat om een MER, waarbij de provincie zowel initiatiefnemer als bevoegd gezag is.

15 In de door de provincie vastgestelde richtlijnen staat onder 4.3.3: *"De berekeningen voor de woningbouwbehoefte voor Purmerend tot aan het jaar 2000 (zie paragraaf 3) zullen moeten aantonen in hoeverre de aanleg van een woningbouwlocatie aan de westzijde van Purmerend tijdens de streekplanperiode noodzakelijk is. Daarnaast bestaat ook de mogelijkheid dat de woningbouwprognoses weliswaar aantonen dat realisering van een woningbouwlocatie voor Purmerend gewenst is, maar dat dit uit de bestudering van de diverse belemmeringen en randvoorwaarden zou blijken, dat de problemen en kosten van realisering dermate groot zijn, dat realisering niet goed haalbaar wordt. Met andere woorden uit deze berekeningen en de beschouwingen over de belemmeringen en randvoorwaarden zal moeten blijken of het nulalternatief kan worden opgevat als een reëel alternatief of dat het slechts beschouwd moet worden als een referentiekader voor de vergelijking met de milieugevolgen van de inrichtings- en gebruiksalternatieven op de diverse te beschouwen locaties."*

In de week voorafgaand aan het uitbrengen van het Toetsingsadvies zijn door de provincie aanvullende cijfers geleverd, waarmee de gemaakte prognose afdoende wordt onderbouwd.

Hierbij wil de Commissie de volgende kanttekeningen maken:

Ten eerste had het verkeersaspect per locatie veel specifiekere behandeld kunnen worden (zie de paragrafen 5.1 en 5.2 van dit advies).

Ten tweede mag het belang van de (overige) locatie-specifieke aspecten niet worden onderschat. In hoofdstuk 8 van het MER wordt iets over deze aspecten gezegd. Daar blijken de cultuur-historische eigenschappen van de Zuidoostbeemster niet te worden genoemd. In thematisch opzicht had zeker gericht moeten worden ingegaan op de aspecten langzaam verkeer, openbaar vervoer, landschappelijke inpassing, bodemophoging (zandbehoefte in klei en veengebieden)¹⁶], cultuurhistorie/archeologie en de ecologisch/hydrologische relaties met het Waterlandgebied. Doordat bij de behandeling van de alternatieven de inrichtingsaspecten te summier aan de orde zijn geweest, heeft ook de behandeling van het meest milieuvriendelijke alternatief te weinig diepgang. Milieuvriendelijke inrichting is maatwerk met oog voor details. Hiervoor geeft het MER weinig aanzetten.

16 Overigens is het in dit verband interessant erop te wijzen, dat in de gemeente Uithoorn de wijk "Meerwijk" zonder zandophoging is gerealiseerd bij een bodemgesteldheid, die vergelijkbaar is met die van de locatie West.

6

TE NEMEN EN EERDER GENOMEN BESLUITEN

Artikel 41j, lid 1, onder c van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van overheidsorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."*

Hoofdstuk 4 van het MER geeft een vrij compleet overzicht van genomen en te nemen besluiten en gaat in op de in de richtlijnen genoemde beleidsnota's. (Documenten als "Geground ontgronden" en het "Tweede Structuurschema Verkeer en Vervoer" hadden in dit hoofdstuk ook behandeld kunnen worden.) Na het lezen van dit hoofdstuk vraagt de Commissie zich af waar in 1993, als in 1992 de Purmer-Zuid is (zou zijn) volgebouwd, de eerste woningen kunnen worden opgeleverd.^{17]} Een indicatief tijdschema per locatie met ingeschatte termijnen voor bestuurlijke procedures zou een zinvol hulpmiddel zijn om op dit in politiek opzicht belangrijke probleem zicht te krijgen.

¹⁷ Hierbij kan o.a. worden gedacht aan grenswijzigingsprocedures, aankoop of onteigening van gronden, bodemonderzoek, bodemsanering, een periode van een jaar voor zetting bij op te hogen terreinen etc.

7 **BESTAANDE MILIEUTOESTAND EN AUTONOME ONTWIKKELING**

Artikel 41j, lid 1, onder d van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."*

7.1 Abiotische aspecten

Bodem en (grond)water

Het onderdeel in het MER over bodem en grondwater maakt een enigszins onsamenhangende indruk. Er is sprake van veel niet direct ter zake doende informatie, terwijl enkele essentiële gegevens ontbreken.

De volgende zaken komen niet goed uit de verf of verdienen meer aandacht:

- een gedetailleerdere beschrijving van de holocene bovenlaag, waarbij onderscheid gemaakt wordt tussen de verschillende zand, klei- en veenlagen (Alleen bij de locaties in Purmerland is in de bijlage gedetailleerder ingegaan op de bodemopbouw van de deklaag. Deze gegevens zijn ook voor de Purmer en Beemster van belang.);
- een duidelijker onderscheid in geohydrologisch opzicht tussen de drie deelgebieden Purmer, Purmerland en Zuidoost-Beemster om de effectbeschrijving beter te onderbouwen;
- een zorgvuldige behandeling en analyse van de begrippen en de relaties tussen stijghoogte in het eerste watervoerende pakket, freatisch vlak en polderpeilen, waar het gaat om een (ruimtelijke) afbakening van kwel- en infiltratiesituaties en de stromingspatronen ter plaatse;
- de typering en (ruimtelijke) afbakening van kwelsituaties met als aandachtspunten:
 - a. wat voor soort kwel en (grove indicatie van de) hoeveelheid kwel,
 - b. de kwaliteit van het kwelwater en de oorzaak van het hoge chloride-gehalte.
- Geotechnische aspecten hadden meer aandacht verdiend, danwel meer in detail moeten worden uitgewerkt gezien het gegeven dat de zettingsproblematiek een vrij belangrijke rol heeft in de vergelijking van de alternatieven. Hierover is zeker meer bekend, met name wat betreft de Purmer, waar zetting als gevolg van zandophoging een rol speelt. In het verleden zijn hier een aantal geohydrologische studies en sonderingen uitgevoerd.
- Over bodem- en grondwaterkwaliteit valt wel iets meer te zeggen dan in het MER wordt gedaan, bijvoorbeeld met betrekking tot het nitraat-, fosfaat- en chloride gehalte (ICW, 1981; Chemische samenstelling van het grondwater in het Hollands Noorderkwartier);

De berekening van de snelheid van de grondwaterstroming op basis van de geringe hoeveelheid verouderde gegevens is hier niet zozeer van toepassing.

De beschrijving van het oppervlaktewater voldoet aan de gestelde eisen.

Geluid, lucht en veiligheid

De aspecten geluid, lucht en veiligheid worden naar het oordeel van de Commissie in dit hoofdstuk op een afdoende manier behandeld.

7.2 Landschappelijke en cultuurhistorische aspecten

Bij de beschrijving van deze aspecten is een overzicht gegeven van de occupatiegeschiedenis en het voorkomen van landschappelijke en cultuur-historische elementen. Een nadere detaillering van de locatie van deze elementen had verhelderend kunnen werken.

Er is een kaartje opgenomen van archeologische monumenten, maar een kaartje van waardevolle historisch geografische elementen ontbreekt. Niet wordt aangegeven waar nog gawe stolpboerderijen zijn gelegen. De waarde van de Zuidoostbeemster in landschappelijk-historisch opzicht als voormalige warmoezerij van Purmerend komt niet aan de orde. Vaak wordt gesproken van een karakteristiek landschap, maar dit criterium laat zich moeilijk concretiseren. Aspecten als "gaafheid" en "zeldzaamheidswaarde" zijn niet meegenomen, waardoor niet van een duidelijke afweging van de beschouwde gebieden sprake kan zijn. Bij de archeologische aspecten dienen ook de potenties in het oog te worden gehouden, daaraan is volgens de Commissie voorbij gegaan.

7.3 Biotische aspecten

De biotische aspecten zijn over het algemeen te beschrijvend uitgewerkt. Dit geldt in het bijzonder voor vegetatie en flora, maar ook voor onderdelen van de faunistische beschrijving. Wel worden de verschillen tussen de locaties wat betreft amfibieën en broedvogels betreft goed geïllustreerd door middel van verspreidingskaartjes. Het blijft echter teveel steken in een opsomming, waarbij het de vraag is in hoeverre deze opsomming volledig is en vooral in hoeverre relevant voor een effectbeschrijving. Zo wordt steeds uitgebreid de betekenis beschreven ("het gebied heeft betekenis ...") zonder voldoende duidelijk te maken aan welke gebiedskenmerken of criteria die betekenis voor plant en dier wordt ontleend. Dit laatste gebeurt alleen in heel globale termen. De beschrijving zou aan waarde winnen door een meer integrale en systematische behandeling van (abiotische) gebiedskenmerken, milieu-eisen van (groepen van) organismen en het voorkomen of de verspreiding daarvan in het gebied door middel van kaartjes. Dit is nu te beperkt gebeurd, waardoor met name de **oecologische relaties onvoldoende** in kaart worden gebracht.

Dit wordt aan de hand van de volgende voorbeelden toegelicht:

fauna

De betekenis van de locaties (en hun omgeving) voor weidevogels en amfibieën wordt onvoldoende behandeld in relatie tot hun biotoop-eisen. Niet duidelijk wordt waar die biotoop-eisen in het gebied gerealiseerd zijn. Zo had bijvoorbeeld meer systematisch ingegaan moeten worden op de milieutypen die nodig zijn voor weidevogels met een hoge zeldzaamheidswaarde (kritische soorten). In dit verband was een overzichtskaart van de voornaamste ecologische relaties op zijn plaats geweest, waarin bijvoorbeeld voor vogels broed-, rust-, fourageergebieden alsmede de relaties daartussen worden aangegeven en voor amfibieën voortplantings-, winter- en zomergebieden en trekroutes.

Vooraf de oecologische betekenis van het gebied als rust- en fourageergebied voor wintergasten (smienten, ganzen en kleine zwaan) wordt onvoldoende in kaart gebracht. In het streekplan worden deze concentraties namelijk wel op overzichtelijke wijze in beeld gebracht.

vegetatie en flora

De vegetatie wordt weliswaar uitgebreid beschreven maar niet in relatie tot hydrologische en bodemkundige factoren. Met name blijven mogelijke hydro-oecologische relaties onderbelicht. In dit verband had meer aandacht moeten worden besteed aan de indicatiewaarde van grondwaterafhankelijke vegetaties en plantesoorten voor hydrologische factoren (kwalitatief en kwantitatief), alsook aan de vraag waar deze plantensoorten en gemeenschappen gelocaliseerd zijn in het gebied, zoals in de richtlijnen gesteld in hoofdstuk 7. Het laatste had geïllustreerd kunnen worden door middel van verspreidingskaartjes. Op grond daarvan is ook een beter beeld te krijgen van de lokale hydrologische situatie en van met name de betekenis van stromingsstelsels voor actuele en potentiële natuurwaarden.

In de bijlagen had verder een checklist van plantensoorten en plantengemeenschappen opgenomen moeten worden.

In de inspraakreacties 1 en 3, zie bijlage 4, wordt er terecht op gewezen dat de actuele en potentiële natuurwaarde van alle locaties onvoldoende wordt onderbouwd. Een meer expliciete motivering aan de hand van criteria als authenticiteit en vervangbaarheid zou op zijn plaats zijn geweest. Deze criteria spelen bijvoorbeeld een belangrijke rol bij het beoordelen van de waarde van het pas aangelegde Purmerbos.

8 MILIEU-EFFECTEN

Artikel 41j, lid 1, onder e van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven."*

8.1 Abiotische aspecten

Bodem en (grond)water

Hiervoor geldt het zelfde als voor de beschrijving van de bestaande situatie, namelijk, dat het een vrij oppervlakkige beschrijving is, waarin te vaak gebruik wordt gemaakt van termen als wellicht, waarschijnlijk, mogelijk en vermoedelijk.

Er wordt gesproken van een blijvende peilverlaging en een verandering van de grondwaterstromingsrichting. Het is wenselijk dit te kwantificeren en te onderbouwen. Met simpele berekeningen kan een voorspelling gedaan worden over de grootte van het invloedsgebied bij een grondwaterspiegelverlaging.¹⁸] Een geringe daling van het freatisch vlak kan al effecten hebben op de vegetatie en fauna in kwelgebieden.

Er wordt in deze effectbeschrijving geen aandacht besteed aan de gevolgen voor de kwel van consolidatie versnellende technieken (verticale drainages) en aan de gevolgen voor het oppervlaktewater.

Wat betreft zetting wordt alleen gesproken over grondmechanische effecten tengevolge van de ophoging, maar er wordt niet gesproken over grondmechanische effecten als gevolg van een grondwaterspiegeldaling.

Het valt op dat het MER weinig waarde hecht aan het aspect van de zandwinning en de daarmee gepaard gaande mogelijke zoutbelasting, terwijl de hoeveelheden in benodigd zand voor ophoging van de verschillende locaties nogal uiteenlopen.

Ook over de bodemsanering zouden eigenlijk meer gegevens beschikbaar moeten zijn: aard verontreinigingen, toe te passen saneringsmethoden, (invloed op de plankosten) en mogelijkheden (en kosten) van verplaatsing van bedrijven.

Lucht, geluid en veiligheid

De gevolgen van de voorgenomen activiteit zijn, afgezien van de opmerkingen die in het kader van 5.1 zijn gemaakt, naar de mening van de Commissie met betrekking tot deze aspecten afdoende beschreven.

Wel zou bij de beschrijving van de effecten voor luchtverontreiniging een vergelijking met het nulalternatief op zijn plaats zijn in plaats

18 In de week voorafgaand aan het uitbrengen van het Toetsingsadvies zijn deze gegevens door de opstellers van het MER geleverd.

van de gevolgen als beperkt en weinig verschillend per alternatief voor te stellen.

8.2. Landschappelijke en cultuurhistorische aspecten

In het MER wordt niet overtuigend gemotiveerd waarom schetsen of fotomontages, waarop de landschappelijke effecten van bebouwing van de verschillende locaties duidelijk worden, achterwege zijn gebleven. Met name de invloed van bebouwing van de locatie West op het aanzicht van de binnenstad moet van belang worden geacht, zeker wanneer uit ruimtegebrek tot hoogbouw of middelhoge bouw moet worden overgegaan. (Zie ook paragraaf 5.2 van dit advies onder inrichtingsaspecten.) Ook is onvoldoende aandacht besteed aan de visuele consequenties van de aanleg van geluidschermen langs een aantal wegen.

Niet wordt aangegeven wat de gevolgen zouden zijn van een blijvende peilverlaging van het grondwater voor de archeologische objecten en welke maatregelen genomen kunnen worden om eventuele schadelijke effecten te voorkomen.^{19]}

Verder geldt ten aanzien van dit gedeelte van het MER hetzelfde als bij paragraaf 7.2 van dit advies is gesteld.

8.3 Biotische aspecten

Ook de behandeling van de gevolgen voor flora en fauna vertoont dezelfde manco's als de beschrijving van de bestaande toestand. Met name de beschrijving van de gevolgen voor verschillende typen van oecologische relaties blijft onder de maat.

vegetatie

De gevolgen van (tijdelijke en/of permanente) peilverlaging en/of wijziging in stromingspatronen op de omgeving worden onvoldoende onderbouwd. Omdat de verspreiding van grondwaterafhankelijke plantensoorten en plantengemeenschappen niet wordt aangegeven zijn de gevolgen van peilverlaging voor vegetatie en flora in de omgeving niet na te gaan c.q. onvoldoende gemotiveerd.

fauna

Gesteld wordt dat de recreatieve druk in alle gevallen gelijk zal zijn en bij alle locaties enige storing zal optreden. Deze stelling

19 Richtlijnen paragraaf 7.7: "Het verdient aanbeveling de landschapsvisuele effecten van de diverse alternatieve locaties en inrichtingen in beeld te brengen met behulp van kaarten, tekeningen of luchtfoto's, aanzichten of profielen vanuit enkele richtingen of fotomontages op ooghoogte."

Richtlijnen paragraaf 7.6: "Ten aanzien van dit laatste aspect (verdwijnen of aantasten archeologische elementen) wordt onder andere gedacht aan de gevolgen van zandwinning; aan de gevolgen van grondwaterpeilverlaging (aantasting van funderingen van historische bouwwerken zowel binnen Purmerend als daaromheen; het verdwijnen van archeologica die thans door het grondwater worden geconserveerd) (...).

is onvoldoende onderbouwd zolang oecologische relaties onvoldoende in kaart zijn gebracht. Zo komen bijvoorbeeld in Purmerland en de Purmer belangrijke concentraties voor van overwinterende vogels (rust/forageergebieden smient en/of gans). Het ligt voor de hand dat een gelijke recreatieve druk met fietsende en wandelende bezoekers andere gevolgen heeft in Purmerland/Purmer dan in de Beemster. In dit verband was nader onderzoek gewenst geweest naar de mogelijke gevolgen voor de oecologische relaties zoals die in de richtlijnen zijn genoemd.

VERGELIJKING VAN DE ALTERNATIEVEN

Artikel 41j, lid 1, onder f van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."*

In het MER vindt een geclusterde vergelijking van alternatieven plaats. Dat wil zeggen dat de alternatieven met even grote woningcapaciteiten met elkaar worden vergeleken: Zuidoostbeemster, West 1 en Purmer Zuidoost (ongeveer 2000 woningen); West 2, Combinatie alternatief en Purmer Oost (ongeveer 3000 woningen).

Aan een bouwprogramma van 5000 woningen worden slechts enkele regels gewijd. Formeel is dat terecht, wanneer wordt uitgegaan van de bouwopgave uit de oorspronkelijke Startnotitie.

Maar nu het MER ook 5000 woningen als uitgangspunt voor het bouwprogramma meeneemt, verdient dit alternatief meer aandacht en ook de vraag hoe een dergelijk bouwprogramma past in de verdere gefaseerde uitgroei van Purmerend als totaal.

Daarnaast was niet alleen een vergelijking tussen alternatieven met vergelijkbare woningaantallen interessant geweest, maar ook vergelijking van de milieu-effecten van het bouwen van 0, 2000, 3000 en 5000 woningen in Purmerend.

Op zich geeft de samenvattende tabel een overzichtelijk beeld van de effecten, maar er is een aantal zaken niet of niet uitgebreid genoeg in opgenomen.

Zoals wel in de Toelichting op het MER²⁰] is aangegeven, is bijvoorbeeld de zandwinning een factor van betekenis, die oorspronkelijk in de tabel niet was opgenomen. Wanneer een locatie niet of minder hoeft te worden opgehoogd, betekent dit besparing van schaarse grondstoffen, lagere kosten en een kleinere verkeersdruk in de aanlegfase. In dit opzicht scoort de locatie Zuidoostbeemster duidelijk hoger dan de locaties West, daar West het meest moet worden opgehoogd. Verder is een mogelijke grondwaterpeilverlaging een potentieel negatief punt vanwege bijbehorende schadelijke neveneffecten.

De verkeers- en geluidaspecten komen in de tabellen te ongenueanceerd aan de orde. In aansluiting op de Richtlijnen voor het MER had zeker onderscheid gemaakt moeten worden in de volgende categorieën:

- interne ontsluitingsmogelijkheden voor gemotoriseerd verkeer,
- overlast van (gemotoriseerd) verkeer vanuit de nieuwe wijk op bestaand woon- en centrumgebied,

 20 Tesamen met het MER is aan de Commissie een vel met errata en aanvullingen aangeboden met de titel "Toelichting op het MER".

- hinder van bestaande geluidbronnen op de wijk en effecten (zowel in positieve als negatieve zin) van eventueel te nemen maatregelen als gevolg van aanleg van de wijk,
- bereikbaarheid van voorzieningen (en werkgelegenheid) voor langzaam verkeer vanuit de nieuwe wijk (afstanden, barrières, doorsteken),
- ontsluitingsperspectieven voor openbaar vervoer (sneltram, bus-systeem, trein).

Op grond van de gegevens uit de tabel is het de vraag of er wel een voorkeursalternatief is met het accent op verkeers- en geluid- aspecten. De positieve score van de locatie in West is bij 2000 woningen uitsluitend gebaseerd op de verplaatsing van het industrieterrein. De kosten die daaraan zijn verbonden (verplaatsing en bodemsanering), mogen niet onderschat worden; bovendien is nog geen oplossing gevonden voor de aan water gebonden bedrijven.

Bij het lezen van dit gedeelte van het MER komt de gedachte op dat, als de noodzaak tot aanleg van een nieuwe woningbouwlocatie is aangetoond, het meest milieuvriendelijke alternatief gelegen is in bebouwing van een van de oostalternatieven in combinatie met de verplaatsing van het bedrijventerrein en bodemsanering in West.

Desondanks heeft de Commissie de indruk dat bij een uitgebreidere effectbeschrijving en vergelijking van alternatieven de conclusie zal blijven luiden dat "wanneer het accent gelegd wordt op landschappelijke en ecologische waarden bebouwing in de Purmer de voorkeur verdient en dat wanneer het accent op verkeers- en geluidaspecten gelegd wordt bebouwing van de West-locaties een aantal milieu-voordelen heeft". Daarmee is echter niet, zoals in de samenvatting van het MER wordt gesuggereerd, het meest milieuvriendelijke alternatief behandeld. Na een locatiekeuze met aandacht voor milieu-aspecten dient nog een uitwerking van de locatie te volgen, waarbij met allerlei milieu-aspecten rekening wordt gehouden. Het feit dat de afweging van de locaties niet leidt tot een duidelijke locatiekeuze, mag niet tot gevolg hebben dat de het meest milieuvriendelijke alternatief niet (locatie)specifieker aan de orde komt.

LEEMTEN IN KENNIS EN INFORMATIE EN EVALUATIE ACHTERAF

Het MER bevat ten minste een overzicht van leemten in kennis en informatie in de onder sub d en e bedoelde beschrijvingen ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens (art. 41j, lid 1, sub g van de Wabm).

leemten in kennis

Hoofdstuk 9 van het MER geeft een overzicht van leemten in kennis.

Een tweetal van de genoemde leemten is te fundamenteel om lang als leemte in kennis te kunnen blijven bestaan:

- de noodzaak en methode van bodemsanering,
- maatregelen om verkeersoverlast van een nieuw aan te leggen wijk in de bestaande bebouwing op te lossen.

Wat betreft de aanleg van de sneltram heeft onderzoek en overleg geleid tot de volgende publicaties: Interim-rapportage van de Werkgroep Rail-Noord, september 1987 en Beleidsvisie en programma Openbaar Vervoer Noord- Holland, oktober 1989 (waarin sneltramtracé's zijn aangegeven).

evaluatie

Het MER geeft geen aanzet voor een evaluatieprogramma.

Naar het oordeel van de Commissie is het van groot belang dat na de locatiekeuze een uitgebreid evaluatieprogramma wordt opgesteld, dat erop is gericht een milieuvriendelijke aanleg van de wijk te stimuleren en controleren. Van groot belang is daarbij het beperken van de verkeersdruk op de bestaande bebouwing en de mogelijkheden voor het bevorderen van openbaar vervoer en langzaam verkeer. Verder dient ten minste aandacht te worden besteed aan de relatie met het omliggende landschap en de overgang c.q. begrenzing, die wordt gecreëerd tussen de woningbouwlocatie en het aangrenzende landschap.

Een tweede mogelijkheid is dat het streekplan aan deze aspecten in een aparte paragraaf aandacht besteedt, waardoor er mogelijkheden ontstaan om een op te stellen bestemmingsplan voor een woningbouwlocatie wat betreft de aandacht die aan milieu-aspecten wordt besteed, te toetsen.

SAMENVATTING VAN HET MER

Artikel 41j, lid 1, onder h van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."*

De samenvatting van het MER geeft een goed beeld van de inhoud van het rapport.

BIJLAGEN

bij het toetsingsadvies over de
inhoud van het milieu-effectrapport
woningbouwlocatie Purmerend

BIJLAGE 1

Datum 16 januari 1990 nr. 90-510188

Onderwerp MER streekplan Waterland.

De Commissie voor de milieu-effectrapportage
t.a.v. de heer J.J. Scholten
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

Behandelende dienst	Milieu en Water	Telefoon 023	-143781	Afdeling	1A
Behandeld door	de heer Hoogendorp	Uw kenmerk	-	Bijlagen	-

PROVINCIE

Noord-Holland

■ Gedeputeerde
Staten

Provinciehuis
Dreef 3
2012 HR Haarlem

Postadres
Postbus 123
2000 MD Haarlem

Telefoon 023-16 99 33
Telefax 023-31 44 82
Telex 41736 PBNH

VERZONDEN 2 2 JAN. 1990

Geachte heer Scholten,

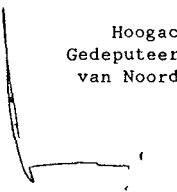
Hierbij delen wij u mede dat op 2 januari 1990 ten provinciehuize is ontvangen het MER en de daarbij behorende bijlagen voor het streekplan Waterland.

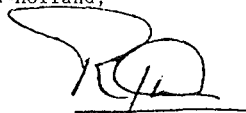
Het MER alsmede de daarbij behorende stukken liggen vanaf 22 januari 1990 gedurende twee maanden voor een ieder ter visie. De stukken zijn u inmiddels separaat toegezonden.

Wij verzoeken u overeenkomstig het bepaalde in de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne ons terzake van advies te dienen.

	Commissie voor de milieu-effectrapportage
Erkregen:	23 JAN. 1990
Nr:	179-90 Pres/Sc/vEd
Bestnr:	231-74

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten
van Noord-Holland,

griffier

voorzitter.

De provincie heeft
vijf diensten:

Centrale
Bestuursdienst

Milieu en Water

Ruimte en Groen

Wegen, Verkeer
en Vervoer

Welzijn, Economie
en Bestuur

Bereikbaarheid per
openbaar vervoer:

Vanaf station Haarlem
bustijnen 1, 2, 3, 71,
72, 92 en 93 van de A2H
en de lijnen 140, 174
176 en 191 van Centraal
Nederland

BIJLAGE 1

Datum 16 januari 1990 nr 90-510188

Onderwerp MER streekplan Waterland.

De Commissie voor de milieu-effectrapportage
t.a.v. de heer J.J. Scholten
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

Behandelende dienst	Milieu en Water	Telefoon 023	-143781	Afdeling	1A
Behandeld door	de heer Hoogendorp	Uw kenmerk	-	Bijlagen	-

Gedeputeerde
Staten

Provinciehuys
Dreef 3
2012 HR Haarlem
Postadres
Postbus 123
2000 MD Haarlem

Telefoon 023-16 99 33
Telefax 023-31 44 82
Telex 41736 PBNH

VERZONDEN 2 2 JAN. 1990

Geachte heer Scholten,

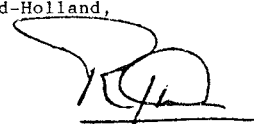
Hierbij delen wij u mede dat op 2 januari 1990 ten provinciehuize is ontvangen het MER en de daarbij behorende bijlagen voor het streekplan Waterland.

Het MER alsmede de daarbij behorende stukken liggen vanaf 22 januari 1990 gedurende twee maanden voor een ieder ter visie. De stukken zijn u inmiddels separaat toegezonden.

Wij verzoeken u overeenkomstig het bepaalde in de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne ons terzake van advies te dienen.

	Commissie voor de milieu-effectrapportage
Ontvangen:	23 JAN. 1990
Nr:	179-90 Pres/Sch/VEK
Dossier:	231 - 74

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten
van Noord-Holland,

griffier.

voorzitter.

De provincie heeft
vijf diensten:

Centrale
Bestuursdienst

Milieu en Water

Ruimte en Groen

Wegen, Verkeer
en Vervoer

Welzijn, Economie
en Bestuur

Bereikbaarheid per
openbaar vervoer

Vanaf station Haarlem
buslijnen 1, 2, 3, 71,
72, 92 en 93 van de HZH
en de lijnen 140, 174,
176 en 191 van Centraal
Nederland

BIJLAGE 2

Ontwerp-streekplan Waterland en milieu-effectrapport Purmerend

Het provinciaal bestuur van Noord-Holland werkt aan een nieuwe streekplan voor Waterland. In dat streekplan zal worden aangegeven hoe de ruimte in Waterland de komende tien jaar wordt verdeeld en ingericht. Het dagelijks bestuur van de provincie, gedeputeerde staten, heeft daarvoor voorstellen gedaan in het ontwerp-streekplan voor Waterland. Hoofdpunten daarin: nieuwe woningbouwlokaties aan de rand van Purmerend, in het landelijk gebied nieuwbouw vooral in de grote kernen, verbetering van het openbaar vervoer, behoud van het Waterlandse landschap.

Om meer inzicht te krijgen in de gevolgen voor het milieu van de verschillende mogelijke woningbouwlokaties rond Purmerend is een milieu-effectrapport (MER) gemaakt.

Uw reacties

Het ontwerp-streekplan ligt met het mer-rapport en de richtlijnen ter inzage van 22 januari tot en met 22 maart 1990 in de gemeentehuizen en openbare bibliotheken in het gebied en in het provinciehuis in Haarlem. Gedurende deze periode kunnen reacties op het ontwerp-streekplan worden ingediend.

In dezelfde periode kunnen opmerkingen over de inhoud van het milieu-effectrapport worden ingediend, voorzover het rapport niet voldoet aan de gestelde richtlijnen en voorzover het rapport onjuistheden bevat. Op dinsdag 13 maart om 20.00 uur wordt er in het gemeentehuis in Purmerend een hoorzitting over het milieu-effectrapport gehouden. U kunt dan uw reactie mondeling toelichten.

In mei worden twee hoorzittingen over het ontwerp-streekplan gehouden. Hierover volgt nog nadere informatie. Reacties op zowel het ontwerp-streekplan als het milieu-effectrapport kunt u schriftelijk indienen bij: Provinciale Staten van Noord-Holland, Dreef 3, 2012 HR in Haarlem. De reacties zullen worden betrokken bij de besluitvorming over het plan door Provinciale Staten in september 1990.

Meer informatie

De belangrijkste hoofdlijnen van het ontwerp-streekplan staan vermeld in **streekplankrant nr. 3**. Deze krant is gratis verkrijgbaar bij bureau voorlichting, Dreef 3, 2012 HR Haarlem, tel. 023-144426. De streekplankranten verschijnen gedurende de voorbereiding van het nieuwe streekplan. U kunt er een gratis abonnement op krijgen. Wilt u het ontwerp-streekplan zelf bestellen dan kunt u bellen met de verzendafdeling van het provinciehuis, tel. 023-144426. U betaalt dan f 46,- exclusief de verzendkosten.

Inspraakondersteuning

Als u wilt reageren op het ontwerp-streekplan en op het milieu-rapport kunt u hulp en ondersteuning krijgen van het ondersteuningsinstituut Noord-Holland. Dit is een van de overheid onafhankelijke en zelfstandige instelling die kosteloos kan worden ingeschakeld voor bijvoorbeeld gespreksleiding, brieven opstellen, typen, kopiëren en verzenden. Ook wordt assistentie verleend bij het opstellen van argumenten of het doen van onderzoek.

Bel of schrijf naar:

Ondersteuningsinstituut Noord-Holland, Kleine Houtweg 32, 2012 C'D Haarlem, tel. 023-319130. U kunt vragen naar Henk Wieringa of Kees Zwakman.

BIJLAGE 2

Ontwerp-streekplan Waterland en milieu-effectrapport Purmerend

Het provinciaal bestuur van Noord-Holland werkt aan een nieuwe streekplan voor Waterland. In dat streekplan zal worden aangegeven hoe de ruimte in Waterland de komende tien jaar wordt verdeeld en ingericht. Het dagelijks bestuur van de provincie, gedeputeerde staten, heeft daarvoor voorstellen gedaan in het ontwerp-streekplan voor Waterland. Hoofdpunten daarin: nieuwe woningbouwlokaties aan de rand van Purmerend, in het landelijk gebied nieuwbouw vooral in de grote kernen, verbetering van het openbaar vervoer, behoud van het Waterlandse landschap.

Om meer inzicht te krijgen in de gevolgen voor het milieu van de verschillende mogelijke woningbouwlokaties rond Purmerend is een milieu-effectrapport (MER) gemaakt.

Uw reacties

Het ontwerp-streekplan ligt met het mer-rapport en de richtlijnen ter inzage van 22 januari tot en met 22 maart 1990 in de gemeentehuizen en openbare bibliotheken in het gebied en in het provinciehuis in Haarlem. Gedurende deze periode kunnen reacties op het ontwerp-streekplan worden ingediend.

In dezelfde periode kunnen opmerkingen over de inhoud van het milieu-effectrapport worden ingediend, voorzover het rapport niet voldoet aan de gestelde richtlijnen en voorzover het rapport onjuistheden bevat. Op dinsdag 13 maart om 20.00 uur wordt er in het gemeentehuis in Purmerend een hoorzitting over het milieu-effectrapport gehouden. U kunt dan uw reactie mondeling toelichten.

In mei worden twee hoorzittingen over het ontwerp-streekplan gehouden.

Hierover volgt nog nadere informatie. Reacties op zowel het ontwerp-streekplan als het milieu-effectrapport kunt u schriftelijk indienen bij: Provinciale Staten van Noord-Holland, Dreef 3, 2012 HR in Haarlem. De reacties zullen worden betrokken bij de besluitvorming over het plan door Provinciale Staten in september 1990.

Meer informatie

De belangrijkste hoofdlijnen van het ontwerp-streekplan staan vermeld in **streekplankrant nr. 3**. Deze krant is gratis verkrijgbaar bij bureau voorlichting, Dreef 3, 2012 HR Haarlem, tel. 023-144426. De streekplankranten verschijnen gedurende de voorbereiding van het nieuwe streekplan. U kunt er een gratis abonnement op krijgen. Wilt u het ontwerp-streekplan zelf bestellen dan kunt u bellen met de verzendafdeling van het provinciehuis, tel. 023-144426. U betaalt dan f 46,- exclusief de verzendkosten.

Inspreekondersteuning

Als u wilt reageren op het ontwerp-streekplan en op het milieu-rapport kunt u hulp en ondersteuning krijgen van het ondersteuningsinstituut Noord-Holland. Dit is een van de overheid onafhankelijke en zelfstandige instelling die kosteloos kan worden ingeschakeld voor bijvoorbeeld gespreksleiding, brieven opstellen, typen, kopiëren en verzenden. Ook wordt assistentie verleend bij het opstellen van argumenten of het doen van onderzoek.

Bel of schrijf naar:

Ondersteuningsinstituut Noord-Holland, Kleine Houtweg 32, 2012 CD Haarlem, tel. 023-319130. U kunt vragen naar Henk Wieringa of Kees Zwakman.

BIJLAGE 3

SAMENSTELLING VAN DE WERKGROEP VAN DE COMMISSIE VOOR DE MILIEU-EFFECTRAPPORTAGE

De werkgroep van de Commissie voor de milieu-effectrapportage die het toetsingsadvies inzake de woningbouwlocatie Purmerend heeft opgesteld, staat onder voorzitterschap van ir. J. van Dixhoorn.

In de werkgroep hebben voorts zitting:

- mw. ir. H.Ch.M. Heijning, wonende te Groningen;
- drs. H.R.J. van Maanen, wonende te Amsterdam;
- dr. ing. A. von Meier, wonende te Nieuw Vennepe;
- prof. drs. J.A.J. Vervloet, wonende Bennekom;
- drs. N.P.J. de Vries, wonende te Groningen.

Ir. J.J. Vermeijden heeft verkeerskundig advies gegeven tijdens het opstellen van het toetsingsadvies.

Drs. M. van Eck treedt op als secretaris van de werkgroep.

BIJLAGE 4

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie m.e.r.
1.	230290	Gemeente Purmerend	Purmerend	300390
2.	280390	Inspectie van de Volksgezond- heid voor de hygiëne van het milieu voor Noord-Holland	Haarlem	300390
3.	280390	Directeur Landbouw, Natuur en Openluchtrecreatie in de provincie Noord-Holland	Haarlem	300390
4.	090390	Actiegroep Watergang	Watergang	300390

